

ΟΧΥΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ - ΒΥΖΑΝΤΙΟ

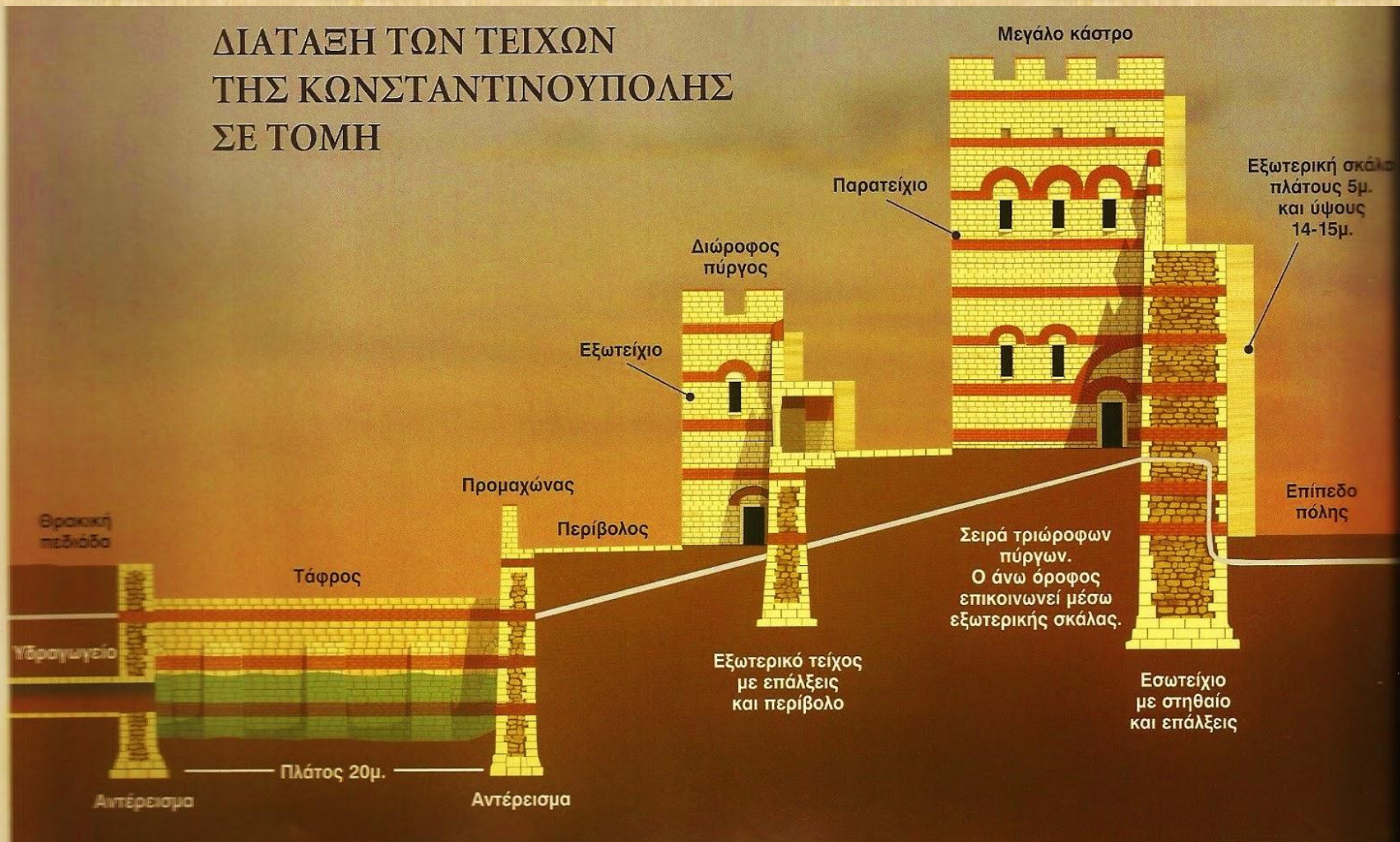
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΙΝΩΣ ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

- Το Βυζάντιο ήταν μια τεράστια αυτοκρατορία. Η πόλη δημιουργήθηκε το 658/7 π.Χ. από Μεγαρείς αποίκους, με επικεφαλής τον Βύζαντα, από τον οποίο και πήρε το όνομά της.
- Η οχυρωματική τέχνη δεν ήταν άγνωστη στον αρχαίο κόσμο, όμως στη διάρκεια του Βυζαντίου αναπτύχθηκε πολύ με πολλά και εντυπωσιακά παραδείγματα σε όλη την αυτοκρατορία. Οχυρωμένες πόλεις, ακροπόλεις, κάστρα, πύργοι, διατειχίσματα εξυπηρετούσαν την άμυνα του κράτους και εξασφάλιζαν προστασία στους κατοίκους του.
- Σε όλη τη διάρκεια της μακράιωνης ιστορίας της η Βυζαντινή Αυτοκρατορία ήρθε πολλές φορές αντιμέτωπη με λαούς που ήθελαν να καταλάβουν τα εδάφη της. Στην προσπάθεια οργάνωσης της άμυνας, οι βυζαντινές πόλεις αποτελούσαν βασικό άξονα της πολιτικής, στρατιωτικής και εκκλησιαστικής διοίκησης και γι' αυτό **η οχύρωσή τους** υπήρξε πρωτεύον μέλημα της αυτοκρατορικής διοίκησης.

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΣΕ ΤΟΜΗ

Από τι αποτελούνται κυρίως τα οχυρωματικά έργα;

- **Τα τείχη αποτελούνταν** συνήθως από:
  - πύργους, με δύο ή περισσότερα επίπεδα, από την κορυφή των οποίων οι Βυζαντινοί επιτίθονταν στον εχθρό. Οι πύργοι είχαν σχήμα στρογγυλό, τριγωνικό, ορθογώνιο ή πολυγωνικό και αποτελούνταν από δύο ή περισσότερα επίπεδα. Στην κορυφή των υπήρχε σειρά από οδοντωτές επάλξεις και καταχύστρες ή ζεματίστρες, από τις οποίες οι αμυνόμενοι έριχναν καυτό νερό, λάδι ή μολύβι στους επιτιθέμενους.
  - μεταπύργια, ψηλούς τοίχους με αρκετό πάχος για να αντέχουν τις επιθέσεις. Στην κορυφή διέθεταν οδοντωτές επάλξεις και, πίσω από αυτές, ένας διάδρομος (περίδρομος) επέτρεπε την παράταξη και την κίνηση των στρατιωτών και την πρόσβασή τους στους πύργους.
- **Πίσω από τα τείχη** υπήρχαν σκάλες για την ανάβαση στις επάλξεις και στη βάση συχνά διαμορφώνονταν αποθήκες στρατιωτικού υλικού και χώροι για την παραμονή των φρουρών.
- **Μπροστά από τα τείχη** των πόλεων που βρίσκονταν σε πεδινά εδάφη κτιζόταν ένα χαμηλότερο τείχος, με πύργους κατά διαστήματα και μπροστά του υπήρχε η τάφρος, που γέμιζε με νερό και λειτουργούσε ως μια πρώτη γραμμή άμυνας.

- Στο ψηλότερο σημείο του οικισμού βρισκόταν **η ακρόπολη**, που, έχοντας ιδιαίτερο και σημαντικό τείχος για άμυνα, αποτελούσε το τελικό καταφύγιο των αμυνομένων και φιλοξενούσε την έδρα της εκκλησιαστικής ιεραρχίας και της στρατιωτικής διοίκησης. Στην ακρόπολη οι πύργοι είχαν επίσης τον ρόλο των παρατηρητηρίων, καθώς η θέση τους στο ψηλότερο σημείο πρόσφερε ολική εποπτεία της περιοχής.

Σημαντικά οχυρωματικά έργα

- Από τα χρόνια του Ιουστινιανού ένα ενδιάμεσο τείχος χώριζε την πόλη στα δύο, εξασφαλίζοντας έτσι μια επιπλέον γραμμή άμυνας.
- Οι πύλες ιδρύονταν στα πιο προσβάσιμα σημεία όπου οι βασικοί δρόμοι της ενδοχώρας συναντούσαν τους οδικούς άξονες του πολεοδομικού ιστού. Ανοίγαν με την ανατολή του ήλιου και έκλειναν με τη δύση του. Αποτελούσαν τα πιο αδύναμα σημεία της οχύρωσης.
- Εξαιρετικό αμυντικό έργο αποτελεί **η τείχιση της Κωνσταντινούπολης**, που αποτέλεσε το πρότυπο για την οχύρωση των βυζαντινών πόλεων. Το τείχος της άντεξε για περισσότερο από χίλια χρόνια!

Η τείχιση της Κωνσταντινούπολης

Περπατώντας στις κορυφές των Τειχών

Οχυρωματικά έργα και βασικός στόχος

Τα φρούρια και οι πύργοι ήταν οχυρωματικά έργα, που ακολουθούσαν τη λογική των διαδοχικών γραμμών άμυνας, με οργάνωση ανάλογη με αυτήν των πόλεων-κάστρων. Βρισκόταν στην περιφέρεια κάποιου κάστρου ή μοναστηριού, έπαιζαν αποφασιστικό ρόλο στην **άμυνα** ευρύτερων γεωγραφικών περιοχών σαν οχυρά για την ανάσχεση της προέλασης των εχθρών ή ως σταθμοί ελέγχου και προειδοποίησης για επερχόμενους κινδύνους.

Βασικός στόχος των οχυρώσεων ήταν **η απόκρουση των επιθέσεων** με τη δημιουργία μεγάλων εμποδίων, που αναπτύσσονταν το ένα μετά το άλλο για την εξασφάλιση της άμυνας. Ο αριθμός και το ύψος των τειχών, το σχήμα και η μορφή των πύργων, ο αριθμός και ο τρόπος φύλαξης των πυλών καθορίζονταν από τη διαμόρφωση του εδάφους, τις εξελίξεις στην πολεμική τέχνη και τις οικονομικές και οικοδομικές δυνατότητες.

Τι χαμπέρια από την Πόλη;

Κάτω από την Αγιά Σοφία υπήρχε το προσωπικό λιμάνι του Αυτοκράτορα. Κάπως έτσι θα μπορούσε να μοιάζει με την είσοδο και τις μικρές πύλες των Τειχών

Οχυρωματικά έργα

Εικ. 1: Κάστρο της Μεθώνης.

ΠΗΓΕΣ

- <http://exploringbyzantium.gr/ΕΚΒΜΜ/Page?name=ypomeleti&id=14&sub=32&lang=gr&level=1>
- http://vizantinaistorika.blogspot.gr/2014/05/blog-post_1341.html
- <https://theancientwebgreece.wordpress.com/2017/05/22/>
- <http://vizantinonistorika.blogspot.gr/2013/04/t.html>

- ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ
- ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
- ΜΙΝΩΣ ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ